

КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ

До виникнення Києво-Могилянської колегії, згодом академії, на землях, заселених українцями, вже існували школи вищого типу, засновані переважно домініканцями та іезуїтами. Попри всю їхню привабливість вони слугували справі покатоличення та колонізації української молоді, відривали її від мови, звичаїв, віри, духовних і моральних традицій, вели до втрати нею національної ідентичності. Українські просвітники гуртувалися навколо друкарні Києво-Печерського монастиря під покровом його архимандрита Єлисея Плетенецького. Діяльність Лаврського гуртка справляла помітний вплив на патріотичні почуття громадян, на їх бажання прислужитися загальним інтересам. До них належала й знатна киянка із шляхетського роду Волині Галша Гулевичівна (Єлизавета Василівна Гулевичівна Лозчина (1577 — 1642)). 15 жовтня 1615 р. вона дарувала свою землю на школу й монастир. З цього часу розпочав свою діяльність навчальний заклад, що ввійшов в історію як Київська братська школа, родоначальниця Києво-Могилянської академії. Велику підтримку школа одержала від гетьмана Війська Запорозького Петра Конашевича-Сагайдачного, який вступив до Київського братства з усім Військом. Таким чином, братство й школа дістають могутній захист, а козацтво стає силою, що підтримує загальнонародні інтереси, зокрема конче необхідні для становлення української державності освіту і науку. У Київській братській школі викладали такі відомі вчені, автори книг і підручників, як Ісайя Копинський, Захарія Копистенський, Лаврентій Зизаній, Олександр Митура. Ректорами були відомі своєю вченістю в усьому слов'янському світі Йов (в миру Іван Матвійович) Борецький, Мелетій (Максим) Смотрицький, Касіян (Калліст) Сакович.

1631 р. виникла ще одна школа в Києві, а саме Лаврська, яку заснував архимандрит Києво-Печерської Лаври Петро Могила. У вересні 1632 р. вона об'єдналася з Київською братською школою і дістала назву Братська або Київська колегія. Її керівником, протектором й опікуном став Петро Могила. Він заповів Колегії великі кошти та найбільшу свою цінність — бібліотеку (2131 книгу), а також будинки, дворові місця на Подолі, кілька сіл, срібний родинний посуд, свій митрополичий одяг, митру і хрест, прикрашений сімейним коштовним камінням. Колегії було надано статус академії.

Вищі науки в Києво-Могилянській академії викладалися латиною. Проте руська, або українська літературна (книжна), мова з часом завойовує дедалі більший простір в Академії і в суспільстві. Нею писали твори, вірші, наукові, художні й політичні трактати, літописи, листи, судові акти, гетьманські універсали, укладали проповіді й повчання. Згодом зростає інтерес до європейських мов: до навчального курсу вводиться німецька, французька мови, із середини XVIII ст. російська та староєврейська (остання з метою поглибленого вивчення християнських першоджерел). За Петра I ведеться наступ на українську мову з метою її знищення. Академії спочатку "рекомендується", а потім суворо забороняється читати лекції "сільським діалектом" (тобто українською мовою).

Повний курс навчання тривав 12 років. Поетика й риторика були найулюбленішими предметами студентів. Зі стін академії вийшли: Лазар Баранович, митрополит Тобольський Іоан Максимович, Феофан Прокопович, Стефан Яворський, Георгій Кониський, Григорій Сковорода, Інокентій Гізель, Іосиф Кононович-Горбацький, Іван Григорович-Барський, Петро Чайка (дід композитора Петра Чайковського), Роман Ракушка Романовський (Самовидець), Самійло Величко, Григорій Грабянка, Микола Бантиш-Каменський, Максим Берлінський, Максим Березовський, Артемій Ведель, Петро Дорошенко, Іван Мазепа, Павло Полуботок та багато інших діячів української культури. За розпорядженням уряду, указом Синоду 1817 р. Академію було закрито. Нині відроджений Національний університет "Києво-Могилянська академія" (1991 р.) очолює невтомний подвижник В'ячеслав Брюховецький.

Відроджений університет "Києво-Могилянська академія" існує вже 10 років і має статус національного. Момент його відродження збігається в часі з народженням незалежної України. Цей чинник, як на мене, відіграв визначальну роль у створенні вищого навчального закладу, що відповідав би потребам та вимогам духовного життя українців у період радикальних суспільно-політичних змін і започаткував освітянську політику нового зразка в Україні,

У нас нетрадиційне все: і система вступу, і сам процес навчання, і система оцінювання знань. Національний університет "Києво-Могилянська академія" — перший вищий навчальний заклад України, який увів систему анонімного тестування при вступі. Ця акція відбувається завжди другої неділі липня протягом 4-х годин. А далі ви можете йти у кіно, на пляж або ж стати свідком процедури перевірки, що є дуже оперативною і підтримує імідж НаУКМА як некорумпованого навчального закладу з додержанням однакових умов для всіх абітурієнтів. Система, яку ми запровадили, виключає можливість хабарів, підтасовок та необ'єктивних оцінок, бо тести перевіряє комп'ютер, а машину, звісно, підкупити ще нікому не вдалося.

Процес навчання у НаУКМА також має свої особливості. Навчальний рік складається з трьох частин (триместрів). У двох перших запроваджено тиждень самостійної роботи, протягом якого заняття не проводять, студенти працюють над тезами, рефератами, курсовими роботами, використовують творчі роботи, готуються до атестаційних заходів. У нас не можна вчитися від сесії до сесії через те, що впроваджено рейтингову систему оцінювання

знань, яка передбачає нагромадження залікових балів протягом усього триместру. Максимальна рейтингова оцінка — 100 балів. На заліку або іспиті можна набрати не більш як 30-40, решта нагромаджується поступово протягом триместру. Найнижча позитивна оцінка — 61 бал.

Навчання студентів у НаУКМА відбувається за індивідуальним плануванням. Щорічно, згідно з вимогами бакалаврських та магістерських програм, кожний студент складає власний план опанування дисциплін, до якого вносить нормативні навчальні курси з обраного фаху та вибіркової дисципліни. З дозволу деканату студент, який успішно засвоює програму, може перейти на індивідуальний план навчання, який передбачає дострокове складання іспиту та прискорене завершення навчання.

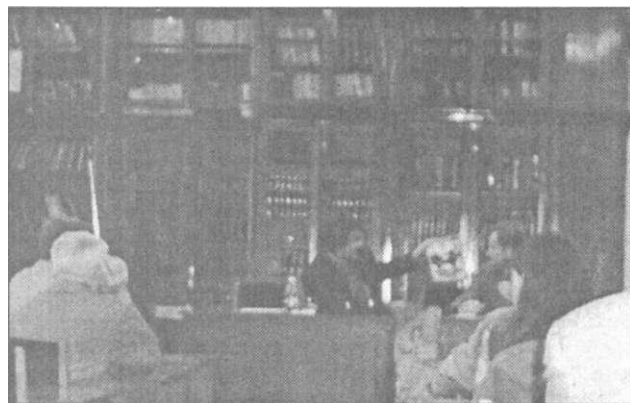
Студенти, які за певних обставин не змогли реалізувати свій вибір щодо напрямку освіти, можуть обрати програму додаткової спеціалізації (minor) або сертифікатну програму.

Починаючи з другого року, за особливі успіхи у навчанні, пошуковій, науково-дослідній та творчій роботі найкращим студентам призначають іменні та персональні стипендії. Вони формуються зі стипендіального фонду та спонсорських внесків і надаються на один триместр. Крім цього, деякі студенти одержують щорічні студентські гранти.

Студентське життя в НаУКМА не обмежується навчальним процесом. У цьому можна пересвідчитися, поглянувши на інформаційні академічні стенди. Тут усіх охочих запрошують на художні виставки Галереї мистецтв, до університетської хорової капели "Почайна", на могилянські музичні

Зала засідань. Прапори України та Академії

Конгрегаційна зала

вечори у Конгрегаційну залу, до експериментального театру-студії, лабораторії старовинних інструментів, студії гончарного мистецтва. А ще ви можете стати членом студентського братства, студентського театру "LUDUS", ансамблю бального танцю, студентського кіноклубу або взяти участь у роботі однієї з багатьох спортивних секцій університету.

Важливою інституцією НАУКМА є Студентська колегія — колегіальний виборчий орган студентського самоврядування, що представляє і захищає інтереси всіх студентів університету. Діяльність її спрямована на вирішення студентських питань, акумулювання та висвітлення пропозицій на рівні адміністрації, координацію студентських організацій у проведенні загальноуніверситетських акцій.

Активно працює Центр працевлаштування, основною функцією якого є залучення могилянців до трудової діяльності як у самому університеті, так і поза його межами. Працюючи на тимчасових вакансіях у НАУКМА, студенти таким чином компенсують плату за навчальні послуги.

Бакалаврську освіту (4 роки) можна здобути на факультетах за спеціальностями:

- **гуманітарних та суспільних наук** (історія, політологія, культурологія, філософія, українська мова та література),
- **правничих наук** (правознавство),
- **природничих наук** (екологія, фізика, хімія, біологія),
- **економічних наук** (економічна теорія, фінанси),
- **інформатики** (інформаційні управляючі системи і технології, інтелектуальні системи прийняття рішень),
- **соціальних наук** (соціологія, соціальна робота).

Вступати до НАУКМА у 2002 р. вперше можна буде одразу на дві спеціальності з остаточним вибором однієї.

Щоб подолати вступний бар'єр до НАУКМА, необхідно дати якомога більше правильних відповідей на завдання семи модулів, що містяться у вступних тестах. Це:

- українська мова*
- англійська мова
- математика
- правознавство
- історія КМА
- література або історія**
- фізика, хімія або біологія**

* Українська мова — профільний предмет на будь-яку спеціальність.

** Вибір одного з предметів можливий за умови, якщо жоден з них не профільний.

Нас часто запитують: чому тест такий широкоформатний? Це принципове питання: адже ми вибираємо широкоосвічену людину, поглиблюємо її інтелект, дає-

мо ґрунтовну фахову підготовку і з гордістю випускаємо у світ висококласних спеціалістів університетського рівня. Диплом випускника Києво-Могилянської академії дуже шанується в світі. Лаконічну, але точну оцінку наших студентів дав професор Мюнхенського університету Роланд Піч після чотирьох років викладання в НАУКМА: "Прекрасні студенти! Вірю в Україну, дивлячись на них".

Ви стоїте на порозі самостійного життя і намагаєтесь зорієнтуватися в інформаційному просторі?

Ви прагнете стати фахівцем високого ґатунку, бажаєте вже зараз подбати про своє майбутнє?

Вам імпонує система вільного творчого навчання?

Ви мрієте поринути у барвистий світ студентського життя?

Усе це можливе за умови успішного вступного тестування. А допоможе Вам у цьому Департамент доуніверситетської підготовки (ДДП), який готує абітурієнтів до вступу в наш університет. Навчання тут ґрунтується на шкільних програмах з урахуванням особливостей освітньої діяльності та вимог до вступних випробувань до НАУКМА. Департамент пропонує абітурієнтам такі форми навчання:

денна (для тих, хто закінчив середню школу);

заочна (для одинадцятикласників та всіх, хто має середню освіту).

Для слухачів цих форм навчання передбачені пільги щодо умов зарахування до складу студентів НАУКМА. У структурі ДДП працюють також підготовчі курси. За формою роботи вони поділяються на вечірні, вихідного дня та інтенсивні.

Вечірні курси розраховані насамперед для учнів одинадцятих класів шкіл м. Києва та передмістя і працюють протягом 10-ти місяців (вересень-червень).

Курси вихідного дня створено для слухачів більш віддалених регіонів та киян, що не можуть відвідувати вечірні курси.

Інтенсивні підготовчі курси працюють щоденно протягом двох останніх тижнів перед вступним тестуванням (у 2002 році з 26.06 до 12.07) в обсязі 30 годин з кожної дисципліни вступного тесту.

Питання, що найбільше хвилюють абітурієнтів, та відповіді на них:

Чи враховується при вступі середній бал атестату?

Ні, середній бал не враховується.

Які пільги мають медалісти?

Ніяких.

Чи приймаються ксерокопії атестату при вступі?

Чи це впливає на прийом студента до НАУКМА?

Так, приймаються, але це ніяким чином не впливає на зарахування абітурієнта до складу студентів.

Чи можливий перехід до НАУКМА студентів з інших навчальних закладів України?

Студентів з інших навчальних закладів зараховують до НАУКМА лише за умови успішного виконання вступного тесту. Під час навчання у нас такий студент може перезарахувати деякі навчальні дисципліни з того ВНЗ, де він навчався раніше.

Чи є заочна форма навчання?

НАУКМА має тільки денну форму навчання.

Чи можна чесно вступити до НАУКМА?

Так. І тільки так. Спробуйте — і ви переконаєтесь в цьому.

Юлія МИРОНОВА,
керівник підготовчих курсів

Українська мова в НАУКМА — робоча мова. Це значить, що нею викладають усі предмети, проводять різні заходи. Мовного режиму додержують працівники кафедр, бібліотеки, підготовчих курсів. Крім того, українська мова є рідною для значної частини

студентів, викладачів, загалом працівників Академії, тобто вона лунає скрізь. Рідною була українська мова і для тих, хто стояв ще біля витоків Академії у такому далекому для нас XVII ст.

Чи варто цьому дивуватися, якщо думати про постколоніальну Україну як про державу?.. Ніхто, здається, не піддає сумніву той факт, що у Франції вчать по-французьки, у Італії — по-італійськи, у Японії — по-японськи, в Ізраїлі — івритом. Хто б ти не був за національністю і звідки б ти не приїхав. Кожна держава має свою мову і хоче бачити своїх дітей (адже система освіти скерована саме на них) гідними себе, своїх засновників. Мова — це тяглість поколінь. Це шлях від далекого минулого в безконечне майбутнє. І НаУКМА намагається підтримувати тих, хто вже збагнув таку просту істину, і допомогти збагнути її тим, хто ще стоїть на порозі розуміння. Хоча, звичайно, трапляються й затяті, що хотіли б зруйнувати Академію зсередини. Та підмурівок надто міцний. У нас є кому стояти на сторожі і слова і честі.

Отож в Академії надають великого значення українській мові. Нею треба добре володіти, аби успішно скласти вступні іспити: завдання з усіх предметів сформульовано українською мовою (крім, зрозуміло, англійської, яка в НаУКМА теж є робочою). Крім того, сама українська мова є обов'язковим компонентом тесту, на який би факультет не вступав абітурієнт. Українською треба добре володіти, аби був нормальним перебіг навчання вже у студентські роки. До того ж українську мову читають на першому курсі всіх факультетів, на другому курсі — для студентів-гуманітаріїв. Як окремий предмет вона обов'язкова для тих, хто хоче одержати сертифікат перекладача (англійської).

Тест, як відомо, письмова форма виявлення знань. Це зумовлює специфіку складання вступного іспиту з української мови. Найперше кожен має засвідчити свій рівень грамотності, тобто практичне знання правопису, а саме:

- правильно писати слова, тоді легко з'ясувати, чи немає помилки в тестових прикладах, як-от: *довгожданий, спідлоба, пріоритет* тощо.
- правильно утворювати форми слів, скажімо: *п'ятдесят — п'ятдесяти, вузький — вужчий, найвужчий, пан Олег — пане Олеже* (рідше *Олегу*).
- утворювати похідні слова на зразок *убогий — убозтво, Волинь — волинський, Київ — по-київськи*.
- до місця вживати розділові знаки. Для прикладу: *Товстий, писаний дрібним почерком зошит лежав на столі. Але: Писаний дрібним почерком товстий зошит лежав на столі.*

Переконатися у правильності своїх знань завжди допоможе чинний *Український правопис*. — К.: Наук. думка (з 1993 до 2001 рр. він видавався кілька разів); Орфографічний словник української мови (укладачі С.Головащук, М.Пещак, В.Русанівський, О.Тараненко (різні роки видання); Довідник з українського правопису / Упор. А.Бурячок, Л.Паламарчук, В.Русанівський, Н.Тоцька. — К., 1973.

Крім правописних знань, необхідно продемонструвати також своє практичне володіння літературними нормами мовлення від фонетики до стилістики. Зокрема:

- правильно наголошувати слова (напр.: *добуток, разом, кроїти*), вміти транскрибувати слова, розрізняючи звуки і букви (пор.: шур — 3 букви, [шчур] — 4 звуки);
- поєднувати слова у словосполучення, напр.: *за п'ять шоста* (про час), *спричинити поразку, але спричинитися до поразки*;

- правильно вживати слова, а саме пароніми, у тому числі міжмовні: *підписатися — передплатити, пам'ятник — пам'ятка*; омоніми — *хаос і хаос, бара і бару* (Р. в.); синоніми — *гречний — чемний; бій — герць*;

- добре знати українську лексику, правильно вживати слова іншомовного походження, як-от: *крицевий* (характер), *ошатна* (оселя), *джиґун, генерація, лаконічний, маркетинг*;

- розумітися на значенні та доречності вживання фразеологізмів (напр.: *сісти маком, ханьки м'яти, вилами по воді писано*), уміти виявляти синонімічні та антонімічні фразеологізми;

- уміти редагувати текст. Пор.: у *тексті зустрічаються помилки — треба трапляються*.

У цьому вам зарадять такі книжки:

1. Словник української мови: У 11 т. — К., 1970—1980.
2. Б.Антоненко-Давидович. Як ми говоримо. — К., 1997.
3. О.Пономарів. Культура слова, мовностилістичні поради. — К., 1999.
4. Культура мови на шодень / Н.Дзюбишина-Мельник, Н.Дужик, С.Ярмоленко та ін. — К., 2000. — (Б-ка сер. "Словники України").
5. Антисуржик. — Львів, 1994.
6. Св. Караванський. Практичний словник синонімів української мови — К., 2000.
7. Г.Удовиченко. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. — К., 1984.
8. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Укл. М.Номис — К., 1993.
9. Народ скаже — як зав'яже / Упор. Н.Шумада. — К., 1985.
10. І.Вирган, М.Пилинська. Російсько-український словник сталих виразів. — Харків, 2000.
11. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. — К., 1993.
12. Словник синонімів української мови: У 2 т. — К., 1999-2000.
13. Новий тлумачний словник української мови : У 4 т.— К., 1999.
14. Русско-украинский словарь: В 3 т.— К., 1988.
15. Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О.Потебні; Ін-т української мови. — 4-те вид., випр. й доп. — К.: Наук. думка, 1993.

Наталія ДЗЮБИШИНА-МЕЛЬНИК,
доцент кафедри української мови

"Пляц" під час великої перерви